

Boom juridisch
Postbus 85576
2508 CG Den Haag
T (070) 330 70 33
E info@bjv.nl
I www.boomjuridisch.nl

EstateTip

Review

Afl. 2021-10

17 maart 2021

De nietigverklaring ná scheiding van een huwelijk

Een uitspraak van de rechtbank Noord-Holland (10 juni 2020, ECLI:NL:RBNHO:2020:4254) is een mooie aanleiding om aandacht te besteden aan een niet alledaags fenomeen: de nietigverklaring (juridisch beter: de vernietiging) van een huwelijk.

Anders dan het einde van het huwelijk door de dood of echtscheiding, werkt de nietigverklaring van een huwelijk terug tot het tijdstip van de huwelijksvoltrekking, artikel 1:77 lid 1 BW. Het verbaast dan ook niet dat er niet veel gronden zijn waarop de nietigverklaring van een huwelijk kan worden verzocht. Dit laatste kan als de echtgenoten niet de vereisten in zich verenigden om tezamen een huwelijk aan te gaan. Denk daarbij aan de voorwaarden in afdeling 1.5.1. BW, zoals het leeftijdsvereiste (minstens 18 jaar) en de verwantschapsvoorwaarden van artikel 1:41 en 1:41a BW. Uiteraard mogen ook de geestvermogens van de aanstaande echtgenoten niet zodanig zijn gestoord, dat ze niet in staat zijn om hun wil te bepalen of de betekenis van de afgelegde verklaring te begrijpen, artikel 1:32 BW. Verzoeken tot nietigverklaring op die laatste grond zien we, zij het beperkt, met enige regelmaat terug in de jurisprudentieoverzichten.

In onze Noord-Hollandse casus was sprake van een stel dat in 1992 met elkaar was gehuwd en in 2002 gescheiden. In het eveneens in 2002 opgestelde echtscheidingsconvenant verplichtte de man zich om aan de vrouw maandelijks € 1.200 te voldoen als bijdrage in de kosten van haar levensonderhoud. Daarnaast kreeg zij als afkoopsom een bedrag van circa € 45.000, werd het ouderdomspensioen verevend en kreeg zij recht op bijzonder partnerpensioen.

Tot zover niets bijzonders zult u zeggen, maar dat verandert als de (inmiddels in Thailand wonende) vrouw uit hoofde van partneralimentatie € 96.000, en krachtens pensioenverevening € 429.000 heeft ontvangen en de man ontdekt dat de vrouw in 1987 in het Verenigd Koninkrijk in het huwelijk was getreden met een andere man, én dat dat huwelijk op het tijdstip waarop hij met haar in het huwelijk trad, nog bestond. Daarmee is in strijd gehandeld met artikel 1:33 BW, het verbod op bigamie. Wellicht dankzij een oplettende adviseur, maar de man komt erachter dat het 'een slok op een borrel scheelt' of een huwelijk eindigt door (de dood of) echtscheiding (art. 1:149 BW) dan wel nietig wordt verklaard als bedoeld in afdeling 1.5.5. BW. 'Dankzij' de eerdergenoemde terugwerkende kracht van de nietigverklaring is er immers nimmer een grond geweest om partneralimentatie te betalen of pensioen te verevenen, enzovoort. Het verbaast dan ook niet dat de man in 2019 alsnog de nietigverklaring van zijn reeds door echtscheiding geëindigde huwelijk verzoekt en de vernietiging van het door partijen gesloten echtscheidingsconvenant. Uiteraard verzoekt de man tevens een verklaring voor recht dat de vrouw geen recht had op pensioenverevening, bijzonder partnerpensioen, of partneralimentatie en dat al hetgeen reeds is voldaan (waaronder de afkoopsom ad

€ 45.000) vermeerderd met de wettelijke rente als onverschuldigd moet worden terugbetaald.

De rechtbank volgt de man in de constatering dat de nietigverklaring terugwerkt tot het tijdstip van de huwelijksvoltrekking en dat ook de vernietiging van het convenant terugwerkende kracht heeft tot het tijdstip waarop de rechtshandeling is verricht, artikel 3:53 BW.

En dus oordeelt de rechtbank dat:

‘5.11. Vanaf dat moment [...] ook geen sprake meer [is] van een onderhoudsverplichting van de man jegens de vrouw als bedoeld in artikel 1:158 BW en is pensioenverevening als bedoeld in de Wet pensioenverevening bij scheiding niet van toepassing. Ook is de man niets verschuldigd uit hoofde van de afspraken van partijen in het convenant. Dit brengt mee dat de door de man gedane betalingen *thans als onverschuldigd gedaan moeten worden betiteld* en dat hij op grond van artikel 6:203 BW aanspraak kan maken op terugbetaling van deze bedragen. De verzoeken van de man zullen dan ook worden toegewezen als na te melden.’ (curs. FH)

Dat de vrouw alle ontvangen gelden al geheel heeft verteerd omdat zij hiermee in haar kosten van levensonderhoud heeft voorzien, maakt dit volgens de rechtbank niet anders. Opmerkelijk, maar op zich wel correct, is het feit dat de rechtbank het verzoek van de man afwijst om voor recht te verklaren dat de vrouw tevens geen recht heeft op bijzonder partnerpensioen. Immers, ook bij het einde van een informele samenleefrelatie kan er recht zijn op bijzonder partnerpensioen (art. 1 jo. art. 57 PW), en:

‘5.14. [...] nu niet is gesteld of gebleken aan wie en onder welke voorwaarden een dergelijk pensioen wordt verstrekt door de pensioenuitvoerder van de man en de rechtbank niet kan vaststellen of de vrouw ook na de nietigverklaring van het huwelijk hierop aanspraak kan maken, bijvoorbeeld doordat partijen hebben samengeleefd.’

Een niet standaardcasus, die duidelijk het verschil in beeld brengt tussen de gevolgen van het einde van het huwelijk door echtscheiding dan wel door nietigverklaring en het potentiële effect van de afwijkende partnerbegrippen in de Wet verevening pensioenrechten bij scheiding en de Pensioenwet.

Tot volgende week!

mr. F.M.H. Hoens

Rijksuniversiteit Groningen
Radboud Universiteit

ScholsBurgerhartSchols

Boomjuridisch

www.scholsburgerhartschols.nl www.boomjuridisch.nl

© 2021 Boom juridisch | ScholsBurgerhartSchols

Hoewel de uiterste zorg is besteed aan de inhoud van *EstateTip Review* aanvaarden de uitgever en de redactie geen aansprakelijkheid voor onvolledigheid of onjuistheid